

(א) ר"מ מ"ו, (ב) ז"ל לה', (ג) נאמח לקמיה דר' חייא אהו סהדי ואמרי אין כתב לה א"ל ר' חייא זיל הב לה לסוף אמר לה פרעמך אמר לו הוחקת כפרן וכו' כ"ה גי' רי"ף ור"א"ש והוא כנ"ן, (ד) ר"מ מ"ו, (ה) רש"ל, (ו) ר"מ מ"ו, (ז) כתובות פה, גיטין כו', (ח) לקמן עב. טההדרין לב, ר"ה ג, ת. קע"א, טו לעיל יב, (י) ועיי' מוס' ימות סה: ד"ה כי הא, טו ז"ל דשבתא. רש"ל

הגהות הב"ח

(א) נב' הארעה כתיב (מח' חז"מ וי"ב גי' רש"י מ:)

מוסף רש"י

שטר שלוח בו ופרעו. וזו ציוס, אינו חוזר ולזה בו. אפילו זו ביום, ואע"ג ללא מוקדם הוא, שהרי ציוס הלאה נכתב, שכבר נמחל שיעבודו. משפיע וטעל השטר ונמלח מלה השניה מלה על פה ואינו גובה מן הלקוחות (כתובות פה). ואין הקרקעות משועבדות שזו מלה השניה של עליה נתחם שטר זה (גיטין כו). המוקדמין. ליכתב קודם המלוה. פסולין. דקא צבי למטרף לקוחות מומן הכמוס של דין וקפסין הירח' אנו איסורא ופסול אפילו מומן שני (סנהדרין לב). לפי שרצה לטרוף לקוחות שלקחו שדה מן הלוה מומן ששטר של דין הוא, שהרי קדמה מפרה להלאה ובעטר מעד שהלאה קדמה, לפיכך קנסוהו מנגזר בו ולא יטרוף אפילו מומן הגולה ואינו אלא מנלה על פה שאינו גובה מן המשועבדים (רה"ה א' ויני שנתה השטר בחד גניסן וכן מנו בו בחד גניסן ליה פלוני מפלגי והוא לא ליה ממנו כלום עד ופסול, שאין לו לטרוף וללא כתיב דלמך (לעיל יג). עדין בחתומיו וכן לו ומהו אם ההלאה היתה בחד גניסן כפי עדים וקנו מירו להשתעבד נכסי ליה למלוה ולא כתבו חת השטר עד ט"ו גניסן וכתבו בו בחד גניסן, כי הלא מוקדם כבר (רשב"ם ב"ב קע"א). אחריות נכסים. שעת קרקעות ציבנה מהן (ועיל יב). כשחייב מודה. שהלוה מודה שהשטר אינו פרוע (ט"ס).

שנים אוהזין פרק ראשון בבא מציעא

ואמר לאחר זמן: **פרעמי**. ע"פ ז"ד: **נאמן**. ובשבעת היסת: **בא מלוה**. לפיניו לכתוב לו אדרכתא עליו אין כותבין ונותנין לו: **אינו נאמן**. ליטבע אלא שכנגדו נשבע וטעל דכיון דתחילתו הולך לתוצעו לדין אין דרכו למהר לפרוע עד שיפסקו דינו פסק גמור: **ואמר פרעמי**. לאחר זמן ע"פ ז"ד: **והעדים מעידים אוסו שלא פרע**. צפנינו תצטעו לפרוע לו ע"פ ז"ד ולא פרעו הואיל וצפניהם העיז לעבור ע"פ ז"ד אינו נאמן שזו לומר פרעמי שלא בעדים: **הוחזק כפרן לאוסו ממון**. שאין נאמן עד עליו לומר החזמתי ופרעמי עד שיפרע בעדים: **לא הוחזק כפרן**. ונשבע שפרעו ואע"פ שלא פרעו מעד כשתצטעו צפני עדים ואין זה מיידי זכ"ד דכיון דלא פסקו לו פסק גמור נשמט ממונו סבר כו': **אטעלא**. לזו: **הוחזק כפרן לאוסה אטעלא**. עד שיפרע: **הוחזק כפרן לאוסה שבעה**. לומר נשבעתי עד שיצטעו צפנינו: **כשנתחייב שבעה זכ"ד**. דכיון דתצטעו בעדים לקיים דברי זכ"ד ולא אזה אינו נאמן לומר עוד קיימתי אחרי כן: **אכל חייב עלמו שבעה**. שאמר לו אשבע לך ותצטעו בעדים ולא אזה ואחר כך אמר נשבעתי נאמן ואע"ג דקמי עדים דמיה: **עביד איניש דמקרי ואמר**. לא אעשה מנה שלא חייבתי זכ"ד אלא אני בעצמתי ואין זו סרצנות וחרטה אלא דמיה בעלמא: **וכפוזו זמנו זכ"ד**. שציוס שנמלח נכתב: **שכר נמחל שעבדו**. משפרע מלוה ראשונה ועל האחרונה לא נכתב והוא לה מלוה על פה וטרוף לקוחות שלא כדון דאין מלוה על פה גובה מן הלקוחות: **אימת**. דפרעיה אימתי וחזר ולוה אימתי: **אי נימח למחר**. ולא ציוס שנכתב: **ולוימח חרף**. שמי תצטעו הן וליוס אחריו וקילור סופרים הוא: **סיפוק ליה**. דאפילו נכתב על מלוה זו אחרונה וכתבו זו יוס מוקדם כזה הוה ליה השטר מוקדם: **דלא שכיחי ואינישין דפרעי ציומיהן קאמינא**. הלכך לא חיישינן למידי דלא שכיח ואי אחרמי הוצרכו לומר דאין חוזר ולוה זו: **רז כהנא אמר**. הא דא"ר יוחנן יחזיר לבעלים: **כשחייב מודה**. שלא פרע: **שמעי זי רבנן**. שנמחל שעבדו: **ומפסדי לי**. למטרף לקוחות משום דשטרי חוב המוקדמין פסולין דכיון דהאי דלוקמח הכי לית ליה עדין בחתומיו וכן לו אף זה מן המוקדמין: **מינח ניחא ליה**. ברמאות ותלי נפשיה צספיקא ואמר דלמח לא שמעי ואיכא רווחא: **מי איכא דעריף לקוחות**. מה טרפח יש צוה שלא יהא צטטר שיחזור ויכתבו לו והלא שניהם ציוס אחד הלכך צטטר שנמחל שעבדו לא שציק: **הטוען אחר מעשה זכ"ד**. דכר שהוא תנאי זכ"ד כגון כתובה ומזון פרעמי והצנות הטוען ואמר פרעמי שלא בעדים לא אמר כלום: צמקוס

זו. יז. יז. יז.

חייב אתה ליתן לו. הכא משמע דחייב אתה ליתן לו לא הוי פסק דין גמור כי אם לא ותן לו וכן משמע בפרוכה (ז"ק דף טו. ושם) וקשה דצ"ק דסנהדרין (דף ו: ושם) אמרינן ה"ד גמר דין פלוני אתה חייב פלוני אתה זכאי וי"ל דהתם מקרי גמור דין לענין שאסור לצצוע לפי שידוע להיכן הדין נוטה: **רב כהנא אמר כשחייב מודה**. תימנה א"כ למה נקט הנפק במילתא דר' יוחנן וי"ל דנקטיה משום דיוקא דאי אין כתוב צו ציוס אפילו כתוב צו הנפק דודאי ליה לא יחזיר דחיישינן לקנוניא או לפשיטי דספרא: **הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר ב"ד**. אינו נאמן לומר פרעמי מעשה זכ"ד קרי כל דבר שחייב לה אפי' לא כתב כגון מנה ומלמס ומזון האשה והצנות לאחר מותו וא"ת למה כותבין כתובה כיון דצלאו כתובה נמי אין נאמן לומר פרעמי וי"ל משום מוספת אכל מנה ומלמס גבייה צלא כתובה ומוספת נראה דאפי' אית לה סהדי דהתנה לה נאמן לומר פרעמי וי"ל דאפי' ראה מכלמי (ד' שנתאי דהוה מהימן לומר פרעמי אי לאו דהוחזק כפרן דר' שנתאי ערז היה אכל צעל שמח לא היה נאמן ואין ראה נמי מדמתי לעיל (דף ו:)) מלח כתובה לא יחזיר ומשמע דלא יחזיר משום מוספת שהיה נאמן לומר פרעמי דלגבי מנה ומלמס מנה נמי מפסיד דהא נאמן לומר פרעמי מנה מגו דאי צבי אמר אלמנה נשאתין אס אין לה עדי הינומא או אס אין לה עדי קדושין נאמן

אבהו אמר להו מסתברא מלתא דרבי אבין ישנתחייב שבעה בב"ד אבל חייב עצמו שבעה (נאמן) עביד איניש דמקרי ואמר אהדרה קמיה דר' אבין אמר להו אנא נמי בב"ד אמרי איתמר נמי א"ר אבין א"ר אלעא א"ר יוחנן היה חייב לחבירו שבעה בב"ד ואמר נשבעתי והעדים מעידין אותו שלא נשבע (ו' וחזר ואמר נשבעתי) הוחזק כפרן לאותה שבעה: **א"ר אסי** א"ר יוחנן המוצא שטר חוב בשוק וכתוב בו הנפק וכתוב בו זמנו בו ביום יחזירו לבעלים אי משום כתב ללות ולא ליה הא כתוב בו הנפק אי משום פרעון לפריעה בת יומא לא חיישינן א"ל ר' זירא לר' אסי מי א"ר יוחנן הכי הא את הוא דאמרת משמיה דר' יוחנן (י"ב שטר שלוח בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שיעבודו אימת אילימא למחר וליומא חרא מאי אריא שכבר נמחל שעבודו תיפוק ליה דהוה ליה מוקדם ותנן) ישטרי חוב המוקדמין פסולין אלא לאו ביומיה אלמא פרעי איניש ביומיה א"ל מי קא אמינא דלא פרעי כלל דלא שכיחי איניש דפרעי ביומיה קא אמינא רב כהנא אמר כשחייב מודה אי הכי מאי למימרא מהו דתימא האי מפרע פרעיה והאי דקא אמר לא פרעתיה משום דקבעי מהדר למזפא ביה זמנא אחריתי ולפשיטי דספרא חייש קמ"ל דאם כן מלוה גופיה לא שבק סבר שמעי בי רבנן ומפסדי לי מאי שזא מהא דתנן (י"ב מצא שטרי חוב אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר ואוקימנא כשחייב מודה ומשום שמא כתב ללות בניסן ולא ליה תשרי ואתי למטרף לקוחות מניסן ועד תשרי שלא כדון אבין דא"כ מלוה גופיה לא שביק דא"ל כתוב שטרא אחריונא בתשרי דדלמא שמעי רבנן ומפסדי לי אמרי התם משום דאית ליה רווחא דקא מרף לקוחות מניסן ועד תשרי מינח ניחא ליה ולא אמר ולא מידי הכא כיון דלית ליה רווחא דסוף סוף שטרא האידנא כתיב (י"ב) מאי איכא דקמטרף לקוחות בשטרא שנמחל שיעבודו לא שביק: אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן הטוען אחר מעשה ב"ד

עין משפט נר מצוה

קבא א ב מיי פ"ז מהל' טוען וטען ה' ה סמג עשין לה טו"ע ח"מ סי' לג סעי' ט וסי' עט סעי' יב: קבא ג ד מיי שם ה' ו סמג שם טו"ע ח"מ סי' עט סעי' יג: קבא ה מיי שם פ"ו ה' א סמג שם טו"ע ח"מ שם פ"ו ה: קבא ו ז מיי פ"ו שם ה' ה סמג שם טו"ע ח"מ סי' פו סעי' יד: קבא ח מיי פ"ח מהל' גולה ואפדיה ה' ב סמג עשין עד טו"ע ח"מ סי' סה סעי' ז: קב ט מיי פ"ד מהל' מלוה וזה ה' א סמג עשין ד טו"ע ח"מ סי' ממ סעי' א וסי' ט ע"ב: **קבא י** מיי פ"ג מהל' מלוה וזה ה' א סמג שם טו"ע ח"מ סי' מג סעי' ז: קבב ח מיי פ"ח מהל' גולה ואפדיה ה' ב סמג עשין עד טו"ע ח"מ סי' סה סעי' ז:

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר רב נתמן אמר לו ב"ד צא תן לו או חייב אתה ליתן לו ואמר פרעתי נאמן בא מלוה לכתוב אין כותבין ונותנין לו. אבל אמר לו צא תן לו ואמר פרעתי ויעדים מעידים אותו שלא נתן הוחזק כפרן לאותו מומן ואם אמר לו חייב אתה ליתן ואמר נתתי והעדים מעידים אותו שלא נתן לא הוחזק כפרן לאותו מומן מאי טעמא אמרינן אישתמוטי הוא דקא משתמיט סבר עד דמעיני רבנן ברבי (א) זה כגון הסופר במלה כשר לעדות. אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן מנה לי בידך והלה אומר אין לך עלי כלום ועדים מעידים שיש לו וחזר ואמר פרעתי הוחזק כפרן לאותו ממון. והוא שכתב בב"ד כי הא (ב) במי שכתבא דשבתאי כתב לכלתיה איצטלא דמילתא וקיביליה עליוה וכפר ובאו עדים והעידו שכתב לה איצטלא דמילתא חזר ואמר פרעתי. אמר ליה רב חייא כבר הוחזקת כפרן לאותה דמילתא וכן הלכה. וכן מי שנתחייב שבעה בב"ד ואמר נשבעתי ועדים מעידים אותו שלא נשבע הוחזק כפרן לאותה שבעה חייב ליטבע עכשיו. א"ר יוחנן המוצא שטר חוב וזמנו בו הנפק ביום וכתוב בו הנפק יחזירו לבעלים דאי משום [כתב] ללות ולא ליה הא כתוב בו הנפק אי משום פרעון כיון דרובא דעלמא לא פרעי ביומיה אלא מיטוטא הוא דפרעי ביומיה למיטוטא לא חיישינן. ותוב מלוה גופיה לא שביק אמר דילמא שמעי רבנן דהאי שטרא שלוח בו ופרעו הוא וכבר

(א) אולי ז"ל ומטעם זה אמרי' דהסופר במלוה כשר לעדות ור"ל דהתם נמי הטעם משום דלמרי' דמשתמיט ודלמיה לעיל דף ו. (ב) אולי ז"ל כי מה מעשה שנתאי.

קנג א ב ג מ"י פט"ו
מהל' אשות הל' כח
סמג עשין מת טו"ש"ע
אה"ע סי' ק פט"י יב:
קנד ד מ"י פ"י שם הל'
יא ועיין שם ב"מ
סמג שם טו"ש"ע אה"ע סי'
נה קע"ו י:

א) כמובן פת. ג) יבמות
כז: כמות כא.; א) [כמובן
פט. י: ד) כמובן מ. מ: ג:
פט. ג: ה) יבמות קמנ.,
ו) וע"ע חו"ק יומא יט:
ד"ה מי אילא,

מוסף רש"י

הוציאה גט ואין עמו
כתובה. קס"ד באומרת
אזד שטר כתובה, גובה
כתובתה. ואינו יכול לטעון
פרעתין והחזרת לי שטר
כתובתך וקרעתי, משום
דמנאי כתובה מעשה ב"ד
הוא, ומספקא לן בב"מ
(כאן) הטוען אחר מעשה
ב"ד לא אמר כלום, מ"ש כל
מעשה ב"ד ממאן דקע"ט
שטר' דמי (בבבבות פה:
טפ). דדלאי. הגמתי
(מכות ב:) אי לאו דלמני
לך לא הוית מסיק אלעתך
(יבמות ב:). ואלמנה מן
האיירוסין דאית לה
כתובה. כמנאי ב"ד אס לא
כתובת (בתבות
טפ). גובה את הכל. מנה
מאחיס ותוספת (שם טו.).
שלא כתב לה. התוספת,
אלא על מנת לכנסה.
ואס מת באירוסין אין לה
אלא עיקר כתובה (שם טפ).
לה. ובמנאי ב"ד הוא דנציא
לאלמנה מנה ומאחיס
לכתולה הוא דאית לה, שהרי
אין כהן תוספת (שם).

רבינו הגאון

נמחל שעבודו ומפסדו
לי. הלכך לא חיישין
דהבא לית ליה [רווחא]
אבל היכא דאית ליה
רווחא חיישין. אמר ר'
חייא בר אבא א"ר יוחנן
הטוען אחר מעשה ב"ד
לא אמר כלום. ואמר
הטוען אחר מעשה ב"ד
גט ואין עמו כתובה גובה
כתובתה כלומר לא גרש
עד שבא בב"ד וקרע
כתובתה ואחרי כן נתן
לה גיטה שתקנת חכמים
היא לבנות כתובת מנה
מאחיס בנט והנה הוא
כמו מעשה ב"ד לפיכך
אין לו לטעון שפרעתי.
ודחה אבי ואמר וילמא
מתני' במקום שאין כתובין
כתובה קתני אבל מקום
שכתובין כתובה אינו גובה
ביטה אלא בכתובתה.

נאמן לומר פרעתי הכל כמנו דאי צעי אמר אין את אשתי וא"ת
דצפרק אלמנה ניוונית (כמובן דף טו. ושם ד"ה יוממים) צעי רבי יוחנן
היא אמרה לא נתנו מוונות ויתומים אמרו נתנו על מי להביא
ראיה והא אית ליה הכא דלא אמר כלום וי"ל דהתם מיירי בזמנות
דלשעבר ולא בזהבא:

לא אמר כלום. ולא מצעי' במקום
שאין כותבין כתובה או במקום
שכותבין ויש עדים שנשפרה כתובתה
דאינו נאמן לומר פרעתי אס יש
לה עדי גירושין אלא אפי' במקום
שכותבין כתובה ואינה מוילאה
הכתובה אינו נאמן לומר פרעתי
אפי' אס היא מודה שהכתובה היא
זידה וגם הגט זידה נפרעת צעדי
הגט גרידא וצ"ג דזמה שנשאר
שטר כתובה זידה הוא מפסיד שאס
תחזור ותמצע הכתובה הוא יכתוב
שוצר שלא תגזה פעם שניה ואפילו
אס יפסיד שוצרו יכול לומר פרעתי
מנה מגו דאלמנה נשאתין אס אין
לה עדי היומא או פרעתי הכל
כמנו דאין את אשתי אס אין לה
יעדי קדושין אבל עכשיו שהכתובה
היא זידה תגזה שנית מאחיס אס
יפסיד שוצרו שכתוב בכתובה בתולתא
דא מ"מ נפרעת צעדי גירושין לבד
בלא חזרת כתובתה וגט דר' יוחנן
אית ליה פרק גט פשוט (ב"ב דף
קעא: ושם) כותבין שוצר:

הוציאה גט [ואין עמו כתובה]

גובה כתובתה. והכי פירושא דמנאי' לר' יוחנן הוציאה גט אפי' עדי הגט ואע"פ שמודה שכתובה וגט זידה נפרעת
צעדי הגט כותבין שוצר הוציאה כתובתה ואין עמה גט פי' עדי הגט היא אומרת אזד גיטי שהלכו להם עדי הגט והוא אומר
פרעתי ואזד שוצרי שעשו לי שלא תגזה שנית נאמן כמנו דאי צעי אמר לא גרשתין וא"ת אס אמר לא גרשתין יתחייב לה שאר
כסות ועונה וי"ל דטענו טעין והודה לו בשעורין פטור אף מן השעורין כדאיתא בהמניח (ב"ק דף לה:.) והא דמניח בריש שני
דייני גזירות (כמובן דף קו:.) האשה שאמרה גרשני צעלי מתפרנסת עד כדי כתובתה התם שמה אס היה הצעל בפנינו היה מודה לדבריה
אבל אס היה אומר לא גרשתין פטור אף מן המוונות וא"ת והיכי מני אמר לא גרשתין הא איחי מהימנא דלמור רב המנונא י' אשה
שאמרה לצעלה גרשתי נאמנת יש לומר אס תוצעת כתובתה או אס יש קטטה צינו לצינה אינה נאמנת כמו זמת צעלה דנאמנת
וצזה הענין אינה נאמנת צפ' האשה שהלכה (יבמות דף קטו. קפ.). ומן הסכנה ואילך שיראה להביא עדי הגט נפרעת אע"פ שיש לו מגו
ואע"ג דבשילהי הכותב (כמובן דף פט: ושם) פריך אי ליכא עדי גירושין כמנאי' גביא ליהמניה כמנו היינו דוקא לרב דלית ליה דר' יוחנן
דאמר הכא דלא אמר כלום אבל לר' יוחנן שיפה כחה קודם הסכנה שאינו נאמן לומר פרעתי לאחר הסכנה נמי יש ליפות כחה דלא
יועיל מגו שלו ואיירי כולה מתני' אף במקום שכותבין כתובה ואצ"י נמי מסיק כר' יוחנן ומוקי מתני' אף במקום שכותבין כתובה
וקשה דצפרק גט פשוט (ב"ב דף קעא:.) אמר אצ"י אזד שוצרו של זה יאכל הלה וחדו משמע דסבר דאין כותבין שוצר וא"כ הוציאה גט
ואין עמו כתובה אמאי נפרעת הא כיון דמפסיד זמה שנשאר שטר כתובה זידה דפריש' לא יפרע עד שמוילא כתובה ויקרעוה ויש
לומר דאצ"י קבל דברי רבא דלמור עבד ליה לאיש מלוה וצפרק התקנא (סוטה דף ז: ושם ד"ה אמר) דתנן אמרה נטמאתי שוצרת כתובתה
ופריך בגמ' ש"מ כותבין שוצר אמר אצ"י מני מקרעת דמוילא צעלמא הוא כלומר מהכא לא מדוק שגם רבא דאית ליה כותבין שוצר דמי
התם במקום שאין כותבין כתובה ושמואל דאית ליה אין כותבין שוצר ומוקי הך מתני' פרק הכותב במקום שאין כותבין כתובה מני
סבר כר' יוחנן דלא אמר כלום והוציאה הגט היינו עדי הגט ואע"פ שמפסיד צגט שנשאר זידה שאס לא היה זידה יכול לומר פעם
אחרת אס יפסיד שוצרו לא גרשתין אס אין לה עדי הגט מ"מ היא תאמר צעילא לאנסובי ציה דלית ליה דכתבין ציה גיטא דנן
קרעויהו ככצ"י דכסמוך והוי כמו היכא דלא אפשר דכתבין שוצר כדאיתא בשילהי הכותב (כמובן דף פט: ושם) כתובה
ואין עמה גט שך אירע שכתב לה ואין עמה גט היינו עדי הגט לא יפרע דנאמן לומר פרעתי מגו דלא גרשתין ומן הסכנה ואילך
גובה אפילו בלא עדי הגט דפרישית לר"י ורב מוקי התם מתני' צין במקום שאין כותבין כתובה צין במקום שכותבין כתובה וגביא
מנה מאחיס ע"י שטר גט וקרעין ליה דלא תיהדר ותגבי ציה וכתבין ע"ג גיטא דנן כו' ופליג אלאצ"י דכסמוך ותוספת ע"י כתובה
לבדה עם עדי הגט שלא יחא לו מגו דלא גרשתין ופליג נמי ארצ"י יוחנן דלמור לא אמר כלום וגביא צעדי הגט גרידא:

לא אמר כלום מאי טעמא כל מעשה בית דין
כמאן דנקיט שמרא בידיה דמי א"ל רבי הייא
בר אבא לרבי יוחנן ולא משנתינו היא זו
א"ל א"י לאו דללאי לך חספא לא משכחת
מרגייתא תותה אמר אביי מאי מרגייתא
דלמא במקום שאין כותבין כתובה עסקינן
דגמ היינו כתובתה אבל במקום שכותבין
כתובה אי נקיטא כתובה גביא אי לא לא
גביא הדר אמר אביי לאו מלחא היא דאמרי
דאי סלקא דעתך במקום שאין כותבין כתובה
עסקינן אבל במקום שכותבין כתובה אי
נקיטא כתובה גביא אי לא לא גביא אלמנה

מן האירוסין במאי גביא בעדי מיתת בעל למעון ולימא פרעתי וכי תימא
הכי נמי אם בן מזה הועילו חכמים בתקנתא א"ל מר קשישא בריה דרב
חסדא לרב אשי ואלמנה מן האירוסין דאית לה כתובה מנא לן
אילימא מהא דתנן ג' נתארמלה או נתגרשה בין מן האירוסין ובין מן
הנישואין גובה את הכל דלמא היכא דכתב לה וכי תימא מאי למימרא
לאפוקי מדרבי אלעזר בן עזריה דאמר ישלא כתב לה אלא על מנת
לכונסה אצטריכא ליה דיקא נמי דקתני גובה את הכל אי אמרת בשלמא
דכתב לה היינו דקא תני גובה את הכל אלא אי אמרת דלא כתב לה
מאי

מקום שאין כותבין כתובה. אלא סומכין על תנאי ב"ד ותגובה
לעולם עד שיולא הצעל שוצר. דגט שמעיד שגירשה הוא מוכיח
שחייב הוא לה כתובה: אי לא. נקיט לה: לא גביא. אי משום
דחיישין דלמא דהרס ומפקא כתובה וגביא וימנא אחריתי א"ר
משום דאי צעי אמר פרעתי: לאו
מלחא היא דאמרי. דמקום שכותבין
שטר כתובה יכול לטעון פרעתי
דאס כן אלמנה מן האירוסין דאף
במקום שכותבין אין כותבין מן
האירוסין: כמנאי גביא. כתובה על
כרחך צעדי מיתת בעל: לטעון.
יורש ולומר פרעתי: צתקנתן. שתקנו
כתובה לארוסה והלא הכל יטענו
פרעתי: גובה אס הכל. צין כתובה
של תנאי ב"ד דהיינו מנה לאלמנה
ומאחיס לכתולה צין תוספת:
שלא קנח לה. את התוספת:
דיקא נמי. דכתב לה מיירי:
מאי

מקום שאין כותבין כתובה. אלא סומכין על תנאי ב"ד ותגובה
לעולם עד שיולא הצעל שוצר. דגט שמעיד שגירשה הוא מוכיח
שחייב הוא לה כתובה: אי לא. נקיט לה: לא גביא. אי משום
דחיישין דלמא דהרס ומפקא כתובה וגביא וימנא אחריתי א"ר
משום דאי צעי אמר פרעתי: לאו
מלחא היא דאמרי. דמקום שכותבין
שטר כתובה יכול לטעון פרעתי
דאס כן אלמנה מן האירוסין דאף
במקום שכותבין אין כותבין מן
האירוסין: כמנאי גביא. כתובה על
כרחך צעדי מיתת בעל: לטעון.
יורש ולומר פרעתי: צתקנתן. שתקנו
כתובה לארוסה והלא הכל יטענו
פרעתי: גובה אס הכל. צין כתובה
של תנאי ב"ד דהיינו מנה לאלמנה
ומאחיס לכתולה צין תוספת:
שלא קנח לה. את התוספת:
דיקא נמי. דכתב לה מיירי:
מאי

מקום שאין כותבין כתובה. אלא סומכין על תנאי ב"ד ותגובה
לעולם עד שיולא הצעל שוצר. דגט שמעיד שגירשה הוא מוכיח
שחייב הוא לה כתובה: אי לא. נקיט לה: לא גביא. אי משום
דחיישין דלמא דהרס ומפקא כתובה וגביא וימנא אחריתי א"ר
משום דאי צעי אמר פרעתי: לאו
מלחא היא דאמרי. דמקום שכותבין
שטר כתובה יכול לטעון פרעתי
דאס כן אלמנה מן האירוסין דאף
במקום שכותבין אין כותבין מן
האירוסין: כמנאי גביא. כתובה על
כרחך צעדי מיתת בעל: לטעון.
יורש ולומר פרעתי: צתקנתן. שתקנו
כתובה לארוסה והלא הכל יטענו
פרעתי: גובה אס הכל. צין כתובה
של תנאי ב"ד דהיינו מנה לאלמנה
ומאחיס לכתולה צין תוספת:
שלא קנח לה. את התוספת:
דיקא נמי. דכתב לה מיירי:
מאי

אי לאו דדלאי א"ך חספא בו. וא"ת וכי דרך למנא מרגליות תחת חרסי' ומפרש ר"ת דצפרקעית היס אצנים רחבות ונראות כחרסים
ותחתיהן נמנאים המרגליות ובהחובל (ב"ב דף סא.) נמי אמרינן לללל צמים אצירים והעלית צידך חרס:
אלמנה מן האירוסין במאי גביא. וא"ת אלמנה מן הנישואין ובמקום שאין כותבין כתובה לפרוך כמנאי גביא אי לא אמרינן דלא אמר
כלום דמן האירוסין אין יכול להוכיח דאית לה כתובה ולפרוך מן הנישואין במקום שאין כותבין אין יכול דמקום שאין כותבין
אחי שפיר דאינו נאמן לומר פרעתי כיון דלא נתקנה כתובה באותו מקום אלא במקום שכותבין בשלמא אי לא נתקנה כתובה אלא
בשציל תוספת אבל מנה ומאחיס אינו נאמן לומר פרעתי להכי מן האירוסין דאין לה תוספת לא תקינו כתובה אבל אי אף משום
מנה ומאחיס תקנו לכתוב כתובה דנאמן לומר פרעתי מן האירוסין נמי יחא נאמן לומר פרעתי ויתקנו לכתוב כתובה:
מן האירוסין מנא איה דאית לה בתובה. ולא מני למיפשט מהא דתניא פ' מי שמת (ב"ב ד' קנה.) המאחיס את האשה בתולה גובה
מאחיס כו' דאיכא לחויי נמי דכתב לה וסיפא אצטרריך ליה דקתני מקום שנהגו להחזיר קדושין כו' ומ"מ אמת הוא דארוסה
יש לה כתובה אפי' לא כתב לה כדמנכח פרק האומר (קדושין ד' סה.) ושם דקאמר היא אומרת קדשתי והוא אומר לא קדשתיך הוא
מותר בקרובותיה ואס נתן גט מעלמו כופין אותו ונותן לה כתובה והתם ע"כ לא כתב לה דאי כתב לה היכי מני למימר לא
קדשתיך דאין דרך לכתוב כתובה קודם קדושין וכן מוכח פרק נערה (כמובן ד' מד.) וכאן אינו רואה להוכיח אלא מן צרייתא או
מן משנה ולא מן מיימראות האמוראים אי נמי הכי קצעי באלמנה מן האירוסין דלא תגבי צעדי מיתת דליטעון ולימא פרעתי אבל
בגרושה אף מן האירוסין פשיטא ליה דאית לה כתובה דגובה בשטר גט כמו גרושה מן הנישואין במקום שאין כותבין וקרעין הגט
וכתוב אצניה גיטא דנן כו' ובמסקנא דסבר אצ"י כרצ"י יוחנן הטוען כו' דלא אמר כלום אפי' אלמנה מן האירוסין אית לה כתובה"ו:
אטו